

ЕТАПИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ГОТЕЛЬНО-КУРОРТНОЇ СПРАВИ В УМОВАХ СТУПЕНЕВОЇ ОСВІТИ

УДК 378.035.3:640.41

Андрій Віндюк, кандидат наук з фізичного виховання та спорту

завідувач кафедри туризму та готельного господарства
Класичного приватного університету,
м. Запоріжжя

ЕТАПИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ГОТЕЛЬНО-КУРОРТНОЇ СПРАВИ В УМОВАХ СТУПЕНЕВОЇ ОСВІТИ

У статті розглянуто зміст етапів професійної підготовки майбутніх фахівців з готельно-курортної справи: мотиваційно-адаптаційний, теоретико-практичний та контрольно-оцінювальний. Кожен етап характеризується завданнями, змістом, особливостями навчальної діяльності студентів. Особлива увага приділяється мотиваційно-адаптаційному етапу, який закріплює інтерес до обраної професії.

Ключові слова: професійна підготовка, готельно-курортна справа, принципи, етапи, студент, мотивація.

Лит. 6.

Постановка проблеми. Актуальність рішення завдань, пов'язаних з удосконаленням освіти в галузі індустрії гостинності зумовлені рядом об'єктивних обставин. Це складна, багато в чому критична ситуація із станом розвитку готельних підприємств в Україні. Недостатньо функціональна якість, яка пов'язана із здатністю персоналу готельних підприємств якісно виконувати професійні обов'язки. Якість готельних послуг не відповідає загальним міжнародним вимогам. Відзначається недостатній професіоналізм та компетентність обслуговуючого персоналу. Тому виникає необхідність підготовки кадрів для індустрії гостинності на всіх рівнях професійної освіти.

Аналіз досліджень та публікацій з питань підвищення якості підготовки фахівців стали предметом багатьох наукових досліджень у напрямку підвищення якості підготовки фахівців туристичної сфери, а саме: теоретичні і методологічні засади, зміст та оптимізація підготовки фахівців для готельно-туристичного бізнесу досліджували О.О. Любіцева [3]; В.К. Федорченко [5]; Н.А. Фоменко [6]; закономірності та особливості підготовки спеціалістів сфери туризму та готельно-курортної справи в Європі та світі – Л.В. Сакун [4]; діагностика якості професійної освіти в сфері туризму – О.С. Гринькевич, А.В. Мацелюх та М.М. Юнко [1].

Н.А. Фоменко акцентує увагу на тому, що “підготовка працівників для туризму як культурний феномен, соціальне явище та освітня мета, система має державно-суспільну цінність, визначає провідні принципи освітньої політики в інтересах людини, суспільства, країни” [6, 10]. Автор уточнює, що “підготовка працівників для галузі як система, що на сьогодні формується в

Україні, має прогресивно-поступальне, еволюційне спрямування” [6, 10]. На думку Н.А. Фоменко, “у загальносвітовій культурі відображено досвід з підготовки професіоналів для сфери туризму (В. Квартальнов, В.К. Федорченко), однак не визначено в культурно-освітньому контексті особливості підготовки працівників для готельної справи. Сьогодні потребує теоретичного осмислення цей феномен” [6, 10].

В.К. Федорченко, президент Асоціації навчальних закладів туристичного та готельного профілю України, стверджує, що “у розгоні третього тисячоліття, що почався, на тлі стрімкого розвитку туристського бізнесу на планеті, у тому числі і в Україні, все очевидніше стає той факт, що професійно, а значить, ефективно, займатися туризмом без наявності спеціальної освіти складно, а у сфері обслуговування клієнтів, наприклад, просто неможливо [5, 15]. Вчений прогнозує, що “компанії, готельні ланцюги, туристські комплекси, в чиему штаті відсутні кваліфіковані менеджери, що володіють навиками і сучасними знаннями управління фінансами, готельним менеджментом, технікою і технологією обслуговування, авіаперевезеннями, туроператорської діяльністю, системами бронювання туристичних послуг, міжнародними стандартами обслуговування і т.д., у перспективі приречені на відставання і крах в конкурентній гонці, що безперервно посилюється” [5, 16].

Роботу виконано відповідно до теми науково-дослідної роботи кафедри туризму та готельного господарства Класичного приватного університету, м. Запоріжжя.

Мета статті. Обґрунтувати етапи професійної підготовки майбутніх фахівців з готельно-курортної справи в умовах ступеневої освіти.

Результати дослідження. Професійна підготовка майбутніх фахівців з готельно-

ЕТАПИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ГОТЕЛЬНО-КУРОРТНОЇ СПРАВИ В УМОВАХ СТУПЕНЕВОЇ ОСВІТИ

курортної справи в умовах ступеневої освіти включала до себе три етапи, а саме: мотиваційний-адаптаційний, теоретико-практичний та контроль-оцінювальний. На цих етапах навчання визначався рівень мотивації до засвоєння обраної професії, експериментально обґрунтовувалися критерії індивідуальної підготовки майбутніх фахівців з готельно-курортного господарства до професійної діяльності в індустрії гостинності.

Перший етап, *мотиваційно-адаптаційний* тривав перші два семестри. У своєму дослідженні ми спиралися на роботу Н.Ф. Сфремової, яка вказує, що критерієм готовності студентів до професійного самовизначення є відповідність основних рівнів сформованості їх загальних компетенцій вимогам, які вимагає вищий наступний заклад [2, 44]. При цьому слід враховувати, підкреслює автор, що компетенція студента – це не тільки модельне уявлення його знань, вмінь та навичок, але й складна особистісна освіта, яка включає до себе аксеологічну, мотиваційну, рефлексивну, когнітивну, операційно-технологічну, етичну, соціальну та поведінкову складові навчання [2, 44]. На даному етапі здійснювалось інтенсивне включання студентів в оволодіння методикою навчання у вищих навчальних закладах, котре включало вхідний контроль по визначенню рівня знань з дисциплін, які представлені у таблиці 1.

основи професійної майстерності в процесі навчальної діяльності. Мотивація формувалася завдяки участі студентів на таких заходах, як: зустріч з В.М. Білоблоцьким, заслуженим робітником сфери послуг України, директором готелю “Хортиця”, В.Д. Біляченком заслуженим робітником сфери послуг України, директором готелю “Інтурист”; круглі столи з магістрантами спеціальності “Готельне господарство”, котрі працювали літній період в готелях США – Ю. Тригуб, О. Мухіна, А. Кліменко; Туреччини – К. Богдашкіна, Е. Старостіна, О. Каплій, О. Реймер, М. Власова; Греції – М. Єгоров, О. Бердник; Єгипті – С. Гаврилова, П. Гладун та іншими. Перегляд відеоматеріалів про роботу ведучих готелів світу “Burj Al Arab”, “Hilton Hotel”, “Nayat Hotel” та ін., відвідування кожнорічної міжрегіональної туристської виставки “Відпочинок. Курорти. Туризм” (м. Запоріжжя).

Для допомоги першокурсникам в оволодінні програмою та стимулюванні самостійної підготовки до занять в вищому навчальному закладі організувалися додаткові заняття та консультації викладачем, введена рейтингова система оцінки знань. У ході навчального процесу цілеспрямовано формувалися професійно важливі якості особистості майбутніх фахівців з готельно-курортної справи. Про успішну адаптацію студента до навчання свідчить: сформованість

Таблиця 1.

Співвідношення дисциплін навчального плану бакалаврів I курсу з дисциплінами шкільної програми які входили до вхідного контролю

Дисципліни навчального плану напрямку “Готельно-ресторанна справа”	Предмети атестату про повну загальну середню освіту
Історія України	Історія України
Іноземна мова	Іноземна мова
Вища математика	Алгебра
Туристські ресурси України	Географія
Валеологія	Біологія
Екологія	Екологія рідного краю

Результати вхідного контролю були підставою для особистісної орієнтованої технології навчання, яка дозволила диференціювати самостійні завдання в залежності від рівня базових знань. На цьому етапі контролювались і оцінювались не тільки результати навчання, але і спосіб навчальної роботи яким користувався студент самостійно, рівень продуктивності. Розвивалася мотивація, яка виражалася в бажанні майбутніх фахівців з готельно-курортної справи придбати

ціннісних орієнтацій на професійну діяльність в індустрії гостинності; висока навчальна мотивація на отримання знань та оволодіння професією; сформованість між особистісних відносин зі студентами та викладачами. Етап корегував, стабілізував і рефлексивно закріплював інтерес до обраної професії, сприяв ефективній адаптації студентів до навчальної діяльності.

Другий етап, *теоретико-практичний* реалізації моделі професійної підготовки майбутніх

ЕТАПИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ГОТЕЛЬНО-КУРОРТНОЇ СПРАВИ В УМОВАХ СТУПЕНЕВОЇ ОСВІТИ

фахівців з готельно-курортної справи в умовах ступеневої освіти визначав динаміку рівнів сформованості компонентів готовності до мобільної професійної діяльності, яка забезпечувала особистості впевнену поведінку в складних ситуаціях, які виникають як в професійній так і в соціальній середі. На цьому етапі закріплювався інтерес майбутніх фахівців з готельно-курортної справи до обраної професії, формувалася направленість на досягнення високих результатів, на самореалізацію, здатність проявити творчої ініціативи, усвідомлення особливостей технології праці фахівця індустрії гостинності. Діяльність майбутніх фахівців з готельно-курортної справи на даному етапі організовувалася через систему знань, сформованість вміння та навичок, створення на цій основі індивідуальних моделей професійної діяльності.

Протягом усього періоду навчання систематично проводилися тестування в комп'ютерних класах з метою виявлення рівня знань. Студенти виконували курсові роботи з дисциплін "Організація готельного господарства" та "Менеджмент готельно-ресторанної справи". Захист курсових відбувався за присутністю академічної групи та викладачів кафедри туризму та готельного господарства. Велике значення приділялось участі студентів у науковій роботі, результатом якої є участь в роботі секції "Туризм та готельне господарство" науково-практичній студентській конференції "Дні науки".

На даному етапі оцінювалося: розвиток здібності до самоуправління, саморегуляції в навчальній та професійній діяльності; побудова та реалізація особистісно-професійної мети та перспектив; розробка програми кар'єрного зростання.

Третій етап *контрольно-оцінювальний*, основна мета якого є реалізація моделі професійної підготовки майбутніх фахівців з готельно-курортної справи в умовах ступеневої освіти; моніторинг рівня знань, вміння і навичок з циклу професійно-орієнтованих дисциплін, виконання курсових та магістерської робіт, які потребують вміння організувати, визначити методи та форми проведення досліджень при написанні роботи. Обов'язковими умовами захисту магістерської роботи є її презентації з використанням технічних засобів. Підготовленість майбутніх фахівців з готельно-курортної справи до професійної діяльності оцінювалась і наявністю у студента публікації у відкритій печаті.

При проходженні практики студенти аналізували відповідність наявності знання, уміння

та навичок потребам сучасного фахівця готельного комплексу, вдосконалювалися навички роботи по Інтернет програмам AMADEUS; GALILEO, "Парус-отель".

Успіх професійної підготовки майбутніх фахівців з готельно-курортної справи забезпечувався активним залученням студентів до різних видів професійної діяльності та творчого спілкування з клієнтами на основі особистісно орієнтованих технологій підготовки та організації всіх видів практик. Практика студентів розглядалась нами, як підсистема їх професійної підготовки, яка передбачає реалізацію отриманих професійних знань і вміння на практиці і сприяє формуванню професійного інтересу. На протязі всього періоду навчання студенти освоюють знання, формують нові уміння і навички, як на заняттях так і в період проходження практики. Кожна з практик нами розглядалась як можливість оволодіння діяльністю у відповідності до штатного розкладу готельного і санаторно-курортного комплексу. Студенти виконували обов'язки менеджера, адміністратора, економіста, бухгалтера, аніматора, офіціанта і т.д.

На всіх етапах здійснювалося розкриття індивідуальних здібностей студентів, визначення ступеня розвитку особи, її креативність, сформованість різноманітних компетенцій, наявність досвіду практичної діяльності, потенційні здатності до вибраної професійної діяльності.

В професійній підготовці майбутніх фахівців з готельно-курортної справи на всіх трьох етапах нами були використані наступні форми: лекції, практичні та семінарські завдання, індивідуальна та самостійна робота, ознайомча, навчальна, виробнича, науково-педагогічна та переддипломно-виробнича практики.

Ефективному рішення задач професійної підготовки майбутніх фахівців з готельно-курортної справи сприяли наступні *методи*: ситуативні проблемні лекції, мозкова атака, ділові ігри, проведення ярмарок професій, кейз-стаді, написання сценаріїв анімаційних заходів, зустрічі з провідними фахівцями індустрії гостинності.

Засобами професійної підготовки майбутніх фахівців з готельно-курортної справи є: навчальні посібники та тестові завдання з дисциплін "Готельна індустрія", "Технологія готельної справи", "Організація анімаційних послуг", "Організація курортних послуг", комп'ютерний і мультимедійний супровід, Інтернет-бібліотека та інші засоби.

Оцінювальний блок визначався результатом, показниками, критеріями та рівнями

ХРИСТИЯНСЬКЕ І ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ ЯК ЗАСІБ СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО ЗРІЛОЇ ОСОБИСТОСТІ

сформованості готовності майбутніх фахівців з готельно-курортної справи до професійної діяльності в індустрії гостинності.

Висновки. Професійна підготовка майбутніх фахівців з готельно-курортної справи в умовах ступеневої освіти включає три етапи: мотиваційно-адаптаційний, теоретико-практичний та контрольньо-оцінювальний. На першому, мотиваційно-адаптаційному етапі основна увага приділялася вхідному контролю з основних дисциплін навчального плану підготовки напряму "Готельно-ресторанна справа". Цей етап корегує, стабілізує і рефлексивно закріплює інтерес до обраної професії, сприяє ефективній адаптації студентів до навчальної діяльності. На другому, теоретико-практичному етапі – оцінювалося: розвиток здібності до самоуправління, саморегуляції в навчальній та професійній діяльності; побудова та реалізація особистісно-професійної мети та перспектив; розробка програми кар'єрного зростання. На третьому, контрольньо-оцінювальному етапі здійснювався моніторинг рівня знань, вмінь і навичок з циклу професійно орієнтованих дисциплін, виконання дипломної, магістерської робіт. Підготовленість майбутніх фахівців з готельно-курортної справи до

професійної діяльності оцінювалась і наявністю у студента публікації у відкритій печаті.

1. Гринькевич О.С. Моніторинг професійних знань та навиків менеджерів у сфері готельно-туристичного бізнесу [Текст] / О.С. Гринькевич, М.М. Юнко, А.В. Мацелюх // Вісник Львівського інституту економіки і туризму: Збірник наукових статей. – Львів, 2007. – №2. – С. 92–96.

2. Ефремова Н.Ф. Подходи к оцениванию компетенций студентов первокурсников / Н.Ф. Ефремова. – Высшее образование в России. – 2010. – №4. – С. 43–48.

3. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). – 2-е вид., перероб. та доп. / О.О. Любіцева. – К.: "Альтерпрес", 2003. – 436 с.

4. Сакур Л.В. Теорія и практика подготовки специалистов сферы туризма в развитых странах мира: [Монография] / Л.В. Сакур. – К.: МАУП, 2004. – 400 с.

5. Федорченко В.К. Уніфіковані технології готельних послуг: навч. посіб. / В.К. Федорченко, Л.Г. Лук'янова, Т.Т. Дорошенко, І.М. Мініч. – К.: Вища шк., 2001. – 237 с.

6. Фоменко Н.А. Педагогіка вищої школи: методологія, стандартизація туристської освіти. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Н.А. Фоменко. – К.: Видавничий Дім "Слово", 2005. – 216 с.

Стаття надійшла до редакції 01.02.2011

УДК 133.2:34

Ліліана Кудрик, кандидат філософських наук, доцент життєвих компетентностей
Львівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
Юрій Сурмяк, кандидат педагогічних наук, професор кафедри правознавства
Прикарпатського інституту імені М. Грушевського
Міжрегіональної академії управління персоналом

ХРИСТИЯНСЬКЕ І ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ ЯК ЗАСІБ СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО ЗРІЛОЇ ОСОБИСТОСТІ

Досліджується вплив християнського і правового виховання на становлення соціально зрілої особистості, що розвиває високу правосвідомість на основі моральної свободи.

Ключові слова: зрілість, християнське виховання, правове виховання, свобода, особистість.

Літ. 8.

Постановка проблеми. Однією з вагомих причин відставання українського суспільства, відсутності очікуваного прогресу є незрілість його громадян: моральна, духовна, правова, політична, соціальна тощо, нездатність приймати відповідальні рішення і діяти на основі моральної і духовної свободи. Причиною цього є прогалини у вихованні, тяжкий спадок тоталітарних часів, засилля матеріалізму і споживацької психології, що зумовлюють дефіцит людських якостей, стійкі мутації свідомості, духовні деформації сучасної людини.

Стан дослідження. Багато сучасних українських педагогів (О. Вишневський, І. Климишин, М. Стельмахович, Б. Степанишин, Д. Степовик, Г. Сагач та ін.) вважають доцільним відновлення виховання на ґрунті християнської моралі, що забезпечить збереження духовної самобутності українського народу, формування у молоді високих моральних якостей. Проте проблема впливу християнського виховання на рівень правосвідомості особистості і правомірність її соціальної поведінки недостатньо досліджена.